

Paradigmeskifte i Wales?

Den 28.9 landede jeg i Cardiff Airport i Cymru, det walisiske navn for Wales. Det var sidst på eftermiddagen, og selvom der ikke er langt fra Danmark til Storbritannien, havde jeg været næsten 12 timer under vejs. Jeg var træt, men også forventningsfuld, da jeg stod på busholdepladsen udenfor lufthavnen og ventede på at komme med en bus til Cardiff. Anledningen til at jeg befandt mig i Wales var, at jeg skulle deltage i et studiebesøg i Cardiff. Studiebesøget var arrangeret som en aktivitet under det tværgående program for politikudvikling, under EU Programmet for Livslang Læring.

På vejen til Cardiff fik jeg det første indtryk af Wales, og det jeg skulle opleve. Turen gik gennem et meget smukt landskab og småbyer, herunder Barry, og overalt i byerne sås de karakteristiske og næsten endeløse rækker af små og større smalle rækkehuse, som er den gennemgående arkitektur i det Wales, jeg nåede at opleve. De mindste huse er oprindeligt bygget til kulminearbejderne. Nu bor der ofte kun én familie i husene, tidligere var der to familier i de meget små huse. Kulminearbejderne er som bekendt væk, det sørgede Margrethe Thatcher for. Hvad kulminearbejderne og deres børn laver i dag ved jeg ikke, men de er formentlig arbejdsløse, for den store arbejdsløshed i Wales er den indirekte anledning til studiebesøget. Hvert fjerde barn eller ungt menneske i Wales er berørt af fattigdom. Wales har den højeste andel af piger, der bliver gravide i teenageårene, 20 % af alle unge mellem 16 og 24 år har erfaringer med en eller anden form for hjemløshed og der er tre gange så mange unge mennesker i Wales som i England, der er overvægtige. Endelig er selvmordsraten i Wales fem gange højere end i England. Eksempler på forhold der indgår i grundlaget for den opmærksom, der er på forholdet mellem socio-økonomiske faktorer og (manglende) præstationer i uddannelsessystemet i Wales.

Under studiebesøget skulle jeg stifte bekendtskab med The RAISE Programme (Raising Attainment and Individual Standards of Education), et program målrettet mod børn og unge i Wales med henblik på at skabe større lighed og retfærdighed for alle i uddannelsessystemet. RAISE-Programmet blev igangsat i 2006 og hører ind under den lokale regering (Welsh Assembly Government – WAG), men er finansieret af midler fra Storbritannien. I første omgang skulle programmet forløbe over to år med en samlet bevilling på 40,3 mill. £. Trods alt en pæn sum penge, når det medtænkes, at der er mindre end 3 millioner indbyggere i Wales. Programmet er dog fortsat videreført og skal forløbe indtil 2011, dog med langt mindre bevillinger. Til næste år vil budgettet for RAISE programmet være 20,47 mill £ faldende til 1,3 mill £ i 2010 – 2011.

RAISE-programmet blev udmeldt lig det, vi i Danmark vil kalde et udviklingsprogram. Inden for en centralt defineret ramme kan aktører i uddannelsessystemet definere projekter, som der kan søges støtte til efter nærmere regler. Programmet kunne primært søges af skoler indenfor børneskoleområdet, men andre områder kunne dog også få del i midlerne, særligt det område waliserne kalder Look After Children.

Inden for RAISE-programmet er der naturligvis defineret nogle kriterier for, hvad der skal til for at få del i bevillingen, men i øvrigt er programmet med vilje forholdsvist løst formuleret, idet man fra centralt walisisk hold har ønsket, at det skal være lederne og lærerne, der skal definere udviklingsprojekternes indhold og form. Det har givet projektet en del vanskeligheder, fordi der ikke har været den store erfaring (professionalitet) blandt aktørerne med at formulere udviklingsprojekterne. Resultatet er dog, at 614 skoler i Wales har nydt gavn af RAISE-programmet.

I relation til RAISE-programmet har man valgt at vurdere graden af nødlidte (deprivation) efter, hvor mange gratis skolemåltider en skole giver. For at få andel i RAISE-programmet skal andelen være på over 20 %. De skoler, der kan opfylde disse kriterier, har fået andel i en basisbevilling på 126.000 £ for primary-, 189.000 £ for special - og 315.000 £ for secondary skolerne.

Fænomenet 'Frie skolemåltider' kender vi jo ikke i Danmark, men det fremgik også af studiebesøget, at selvom man i Wales bruger antallet af 'frie skolemåltider' som indikator for, hvor stort behovet er for en indsats mod de socio-økonomiske barrierer i uddannelsessystemet, kan begrebet ikke anvendes entydigt. Fordi et barn har dårlige sociale vilkår er der ikke en nødvendig sammenhæng mellem disse vilkår og et dårligt uddannelsesresultat. I Wales er der fx en større andel af en ungdomsårgang der fortsætter på en videregående uddannelse end i England. En medarbejder i Estyn, the Inspectorate for Education and Training i Wales, omtalte således også problemstillingen og gjorde opmærksom på, at fra Estyns side ville man gerne udvikle en anden måde at finde frem til de børn, der skulle have en særlig opmærksomhed, men at det var umuligt at få skolesystemet til at arbejde med på det. Tankegangen i skolesystemet er, at ressourcerne skulle anvendes til alle børn – og det, synes jeg bestemt har sine (andre) fordele.

Poul Morgan fra departementet for Children, Education, Lifelong Learning, and Skills i Wales er ligeledes projektlederen for RAISE-programmet, og han og flere af hans udmærkede kolleger var vores værter under studiebesøget. I studieugen besøgte vi udvalgte skoler med tilknytning til RAISE-programmet. Det være sig almindelige primary- og secondary schools,

comprehensive schools og skoler for børn med særlige behov (specialskoler), deltagelse i en national evalueringskonference for RAISE-projektet, oplæg og foredrag af udvalgte eksperter der på forskellige måder var involveret i RAISE-programmet eller partnere i projekter med lignende formål som RAISE, fx organisationen Fairbridge. Dertil besøg hos centrale aktører indenfor Look After Children, besøg i den walisiske regeringsbygning, hvor vi mødte Jane Hutt (Minister for Children, Education, Lifelong learning and Skills), Brian Gibbons (Minister for Social Justice and Local Government) og John Griffiths (Deputy Minister for Skills) og endelig et besøg hos Estyn, the Inspectorate for Education and Training i Wales.

Jane Hutt under et møde med studiegruppen

På skolebesøgene kunne vi ved selvsyn opleve, at skolernes indsats i forhold til RAISE-projektet var lokalt defineret og forankret. Midlerne er anvendt meget forskelligt. Ejerskabet af projekterne viste sig tydeligt ved vores værter engagement og stolthed over resultaterne. De skoler, vi besøgte, havde tidligere scoret lavt efter de nationale evalueringsstandarder, men lå nu i toppen af skalaen. RAISE-programmet blev fremhævet som den væsentligste årsag, men udviklingen blev også relateret til, at flere af skolelederne var blevet udskiftet.

Borgmesteren I Bettws, Newport præsenterer med stor stolthed to af lærerne fra Monnow Primary School for studiegruppen.

De forholdsvis hurtige resultater skal formentlig også ses i lyset af, at den lokale walisiske regering har taget initiativ på området før RAISE-projektets opstart. Allerede i 2004 blev strategien Children and Young People: Rights into Action vedtaget. Strategien går ud på, at centrale og lokale myndigheder og aktører skal samarbejde om sikringen af børns rettigheder og arbejde målrettet efter, at børn og unge får muligheder for at være 'wellbeing', herunder at børn og unge i Wales generelt har ret til uddannelse og arbejde. Tankegangen bag strategien er, at når man øger den enkeltes læring beriger det den enkeltes liv og udvider hans eller hendes muligheder, samtidig med at det giver familierne og det nære samfund tydelige fordele. Det er også en del af tankegangen, at det vil fremme den økonomiske udvikling i Wales.

Eksempler fra studiebesøget, hvor vi oplevede denne strategi implementeret var fx en praksis, hvor børn skal lære at begå sig i uddannelsessystemet gennem respekt og høflig omgang med lærere og andre børn, fokus på gode skoleoplevelser hver dag, fokus på sammenhold og positivt tilhørsforhold til skolen gennem fællessamlinger med sang og musik, undervisning i en skovskole som en central ugentlig aktivitet med henblik på at understøtte børns positive erfaringer med skolegang og undervisningsaktiviteter, inddragelse af lokalsamfundet ved at åbne skolens faglokaler og it-faciliteter for voksne og børn efter skoletid og

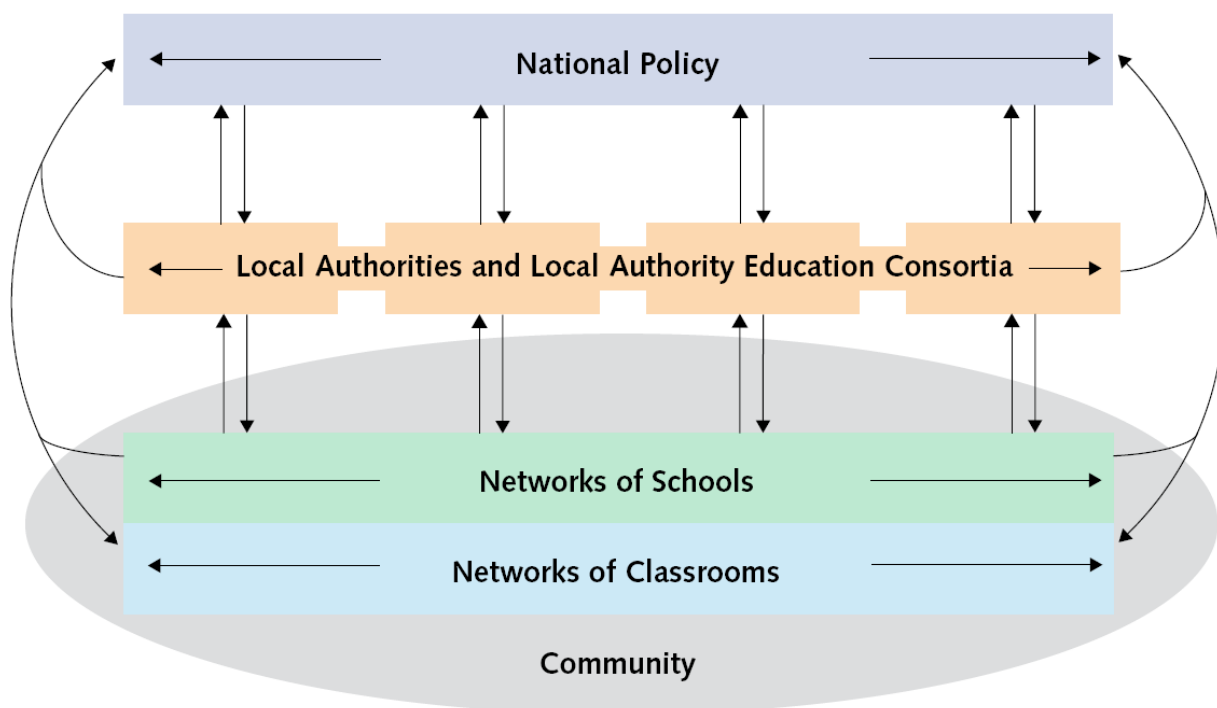
voksenundervisning i erhvervsrettede områder for forældrene til skolebørnene. Inddragelse af de lokale myndigheder med henblik på engagement i de lokaler skoler er ligeledes et eksempel og borgmesteren som er afbilledet ovenstående, er et godt eksempel. Borgmesteren kommer så ofte, han kan på skolerne, og vi oplevede rent faktisk, at børnene var bekendt med 'The Major'.

Børn i gang med undervisning i en af de walisiske skovskoler

Det mest påfaldende og gennemgående under de mange skolebesøg var, at ledere og lærere i højere grad talte om børnenes 'wellbeing' som mål for uddannelses- og læringsaktiviteterne end om andre uddannelsesmål. Det samme gjorde ministre og embedsmænd. Der er dog ingen grund til at tro, at uddannelsesystemet i Wales ikke er orienteret mod de kompetencer, der skal til at for klare de udfordringer, som det moderne samfunds- og arbejdsliv menes at fordrer. Wales er jo også underlagt de nationale kvalifikationsstandarder, som det britiske uddannelsessystem er kendt for, men metaforikken var fraværende under hele studiebesøget, og det tolker jeg som, at 'wellbeing' for alvor er den dominerende tankefigur omkring udviklingen af pædagogikken og skolekulturen i Wales.

Det er ikke kun på indholdet af politikkerne på børn- og ungeområdet, at der udvikles i Wales. Det sker også i forhold til relationerne mellem det politiske niveau, de lokale myndigheder og skoleorganisationerne, hvor der arbejdes med organisationsudvikling – en udvikling, hvor selv klasseværelserne og skolens omgivelser medtænkes. *I virkeligheden sker der i Wales i disse år et opgør med de modeller for uddannelsestænkning, som er inspireret af New Public Management.* Jeg vil gå så vidt, at jeg vil kalde det et paradigmeskifte. Inspirationen er hentet hos den canadiske skoleforsker Michael Fullan, og hvordan samspillet skal være mellem de forskellige niveauer er illustreret i nedenstående model.

Modellen er hentet fra School Effectiveness Framework, udgivet af Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills. Denne publikation kan downloades på følgende link:

<http://new.wales.gov.uk/topics/educationandskills/educationskillsnews/schooleffectivenessframework/?lang=en>

Her kan læses mere om, hvordan netværkerne udvikles, og hvorledes relationerne er tænkt mellem de forskellige aktører i netværket.

Vores værter førte os gennem det overdådige program, som var 100 % fokuseret på det faglige indhold, og med en tidsramme, der oftest forløb fra tidlig morgen til (meget) sen aften. Bortset fra skolebesøgene blev Wales set gennem ruderne fra den bus, der var blevet stillet til

rådighed for studiebesøget. Samtalerne i gruppen blev primært ført i bussen til og fra diverse arrangementer og de to gange, hvor der var tid til, at vi kunne spise middag sammen.

Studiegruppen bestod af repræsentanter fra Tjekkiet, Ungarn, Italien, Tyrkiet, Frankrig, Island og jeg selv fra Danmark. Ud over vores forskellige nationaliteter var vores faglige udgangspunkt og interesse meget forskellige. Gruppen bestod af embedskvinder, skoleledere, lærere og konsulenter, men vi forsøgte at supplere hinanden i forbindelse med studiebesøget, til gengæld var det vanskeligt for os at finde tid til sammen at relatere indholdet af studiebesøget til vores forskellige nationale og faglige baggrunde, og tiden til grupperapporten måtte vi nærmest stjæle os til. Selvom studiegruppen var fælles om at sukke efter blot en enkelt lille sightseeing's oplevelse i det faglige overflødhedshorn, som vores studiebesøg var, var studiebesøget ikke uden kulturel aktivitet. Wales er jo et lille to-sprogsområde, hvor engelsk og walisisk sprog og kultur lever side om side. Måske er oplevelsen af at tilhøre et lille kulturområde inden for rammerne af Storbritannien en del af den drivkraft, der her er omtalt som et paradigmeskifte, men som på nært holdt nærmest blev oplevet som en kulturel revolution.

Når skolelederne varmt omtalte eleverne som 'my children', og når små børn spillede og sang fællessange om deres skole og deres undervisning blev ikke kun jeg berørt, det blev alle i studiegruppen. Når jeg oplevede skoler med flere hundrede børn, hvor der ikke var hærværk, larm og ballade – gjorde det indtryk på mig, men det skete måske under indtryk af den aktuelle debat om den danske folkeskole. Ændringen af relationen mellem aktørerne på uddannelsesområdet og myndighederne i forhold til politikudviklingen som et opgør med den New Public Management strategi og kultur, som ellers har præget store dele af det vestlige uddannelsessystem i mere end 20 år, var nok det, der gjorde det største indtryk på mig under studiebesøget. Oplevelsen af ejerskab, engagement og fælles ansvar for at flere børn og unge kunne få positive oplevelser med skolesystemet oplevede jeg som lige intenst og autentisk, hvad enten vi talte med en minister, en embedsmand, en skoleleder, borgmester, præst eller lærer – det gjorde et stort indtryk og vækker vedvarende eftertanker.

Lektor Karin løvenskjold Svejgaard, Professionshøjskolen Metropol (DEL)

Oktober 2008